

Baba Basra Sources 56

קובץ שעורים בבא בתרא אות קלה

קלה) [דף לב ע"ב] שם. תוד"ה אמאי קא סמכת וכו' דהוי חוזר וטוען וכו', וקשה מה בכך, דהא דאינו חוזר וטוען הוא רק בהוכחש על ידי עדים, אבל מדעת עצמו חוזר וטוען מפטור לפטור וכעין זה הקשה הרא"ש לקמן על רשב"ם ל"ט בעירער וחזר ועירער

תוספות מסכת בבא מציעא דף ב עמוד א ד"ה וזה נוטל

וזה נוטל רביע - וא"ת יהא נאמן דחציו שלו מיגו דאי בעי אמר כולה שלי כדאמרי' בגמ' (לקמן דף ח.) האי מיגו גופיה לפטרו משבועה אי לא משום דאיערומי קמערים ומפרש ריב"ם דמיגו להוציא לא אמרי' דבחציו השני מוחזק זה כמו זה וההיא דחזקת הבתים (ב"ב דף לב: ושם) דגחין ולחיש ליה לרבה אין שטרא זייפא הוא ומיהו שטרא מעליא הוה לי בידי ואבד והימניה רבה להוציא במיגו דאי בעי אמר שטרא מעליא הוא התם היינו טעמא משום דאפי' הוה שתיק רק שלא היה מודה שהוא מזויף היה נאמן כי החתימה היתה נכרת לעומדים שם ורב יוסף אית ליה דאפילו מיגו לא הוה כיון שטענה ראשונה שהוא טוען בהאי שטרא הוא שקר ואין לומר מיגו אלא היכא שטענתו ראשונה היא אמת מיגו שהיה טוען אחרת ולכך אינו מיגו אפילו להחזיק כגון בעובדא קמיינתא וא"ת ונימא דאין ספק מוציא מידי ודאי דהאומר כולה שלי יש לו בודאי חציה והאומר חציה שלי ספק אם יש לו בה כלום כדאמרינן בפרק החולץ (יבמות דף לח.) ספק ויבם שבאו לחלוק בנכסי סבא ספק אמר אנא בר מתנא אנא ואת לי פלגא ויבם אמר את ברא דידי ולית לך ולא מידי הוה ליה יבם ודאי וספק ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי וי"ל דהתם יבם שהוא בנו של סבא הוה ודאי יורשו ולא יוציא הספק מספק ממונו אבל הכא אין סברא מה שהוא ודאי בחציו שיועיל לו לחציו השני.

חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף לב עמוד ב

אמאי קא סמכת אהאי שטרא הא שטרא חספא בעלמא הוא, פירשה הרב רבי שמואל ז"ל בפירושו ואיני מבין דבריו. ולענין הדין בגמרא עצמה תמה הוא למה לא יהא אדם נאמן לטעון על פה במגו דיכול לתבוע בשטר, והא אפילו מגו דתלוי במעשה ומחוסר מעשה נמי אמרינן, כדאמרינן בעלמא (לק' קל"ד ב') שהרי בידו לגרשה. ושמעתי פירושה משום דלא אמרינן מגו לאפוקי ממונא, וכן פירשה רבי יהוסף הלוי ז"ל, והאי נמי כיון דאית ליה חזקה דאבהתיה לא מפקינן מיניה, ורבה סבר אמרינן מגו אפילו לאפוקי ממונא, ואפסיקא הלכתא כרבה בארעא משום דברשות מחזיק קיימא ואידך הוה ליה מוציא מחברו ומגו לאוקומי ממונא הוא, ואף על גב דקיימא לן (ב"מ ק"ב ב') קרקע בחזקת בעליה עומדת, כיון דאיכא מגו ותפיס לה איהו מהימן ואף על גב דבחזקת אבהתיה דהאיך קיימא.

אי נמי אפשר לפרשה בשהחזיק בה שני חזקה וקמא לה בחזקתיה, ומיהו אי איפסילא ליה שטרא דידיה איבטילא לה חזקתיה, כדתינא בתוספתא האוכל שדה מחמת אונן ונמצאת אונן פסולה הרי זו אינה חזקה, הילכך אי איפסילא שטרא דלאו מפומיה דהאי איבטילא חזקתיה, אבל השתא דאיכא מגו והחזיק בה קמא לה ארעא בחזקתיה בלא שטרא הילכך הוה ליה מערער מוציא מחברו ועליו הראיה. ורב יוסף סבר אוקי ארעא בחזקת אבהתא הואיל ומודה דפסולה היא הך שטרא ואבטילא חזקתיה, והילכתא כרבה בהא. ולשון זה ודאי אינו, דכל דאחזיק אף על גב דמיבטילא טענת חזקתיה מגופה, מגו דידיה לאו לאפוקי היא, אלא בדלא אחזיק וארעא בחזקת אבהתיה קיימא כיון שיש לו עדים דשל אבותיו ולזה אין לו חזקה הילכך לא אמרינן ביה מגו.

וגמרי לה דלא אמרינן מגו לאפוקי ממונא משנים אוחזין בטלית זה אומר כולה שלי וזה אומר חציה שלי זה ישבע שאין לו בה פחות מרביע, ואמאי לא משתבע אחציה ולישקול חציה מגו דאי בעי אמר כולה שלי, אלא שמע מינה דלא אמרינן מגו לאפוקי ממונא, והרי אלו צריכין לפרש מה יעשה רבה במשנתו, ולפי דעתי שזו אינה ראייה דכי אמר כולה שלי אינו נאמן אלא ליטול מחצית מה שטען, כי אמר נמי חציה שלי אינו נאמן אלא ליטול חצי טענתו, וכבר פירשתי זה במקומו. ואי קשיא לך הא דאמרינן במסכת שבועות (מ"ב א') מגו דיכיל למימר לא היו דברים מעולם יכול למימר סיטראי נינהו ולא אתרע שטרא וגבי ליה, אלמא אמרינן מגו לאפוקי ממונא. לאו קושיא היא, דאיהו נאמן לומר על מה שהוא תפוס סיטראי נינהו, ואין נאמנותו על מנה שבשטר אלא על מה שפרע לו שהוא אומר סיטראי נינהו ואף על גב דממילא מהני ליה מגו לגבות בו מנה שבשטר.

ומיהו קשיא לי ההיא סוגיא דברייתא פרק האשה שנתאלמנה (ט"ז א') דקאמרינן נאמנת אשה לומר מוכת עץ אני וגובה מאתים משום מגו, ואף על גב דרבי יהושע בהאי מגו פליג הא בעינן בגמרא מאי טעמא ומפרשינן משום טעמא אחרינא כדמפרש התם, אלמא לכולי עלמא שמיה מגו ומפקינן ביה ממונא. ועוד מצאתי מגו להוציא בפרק המקבל (ק"י א') מלוה אומר חמש ולוה אומר שלש ואמר רב יהודה מלוה נאמן דאי בעי אמר לקוחה היא בידי. פירוש בסוף שלש באו לדין שאלו אכלן חמש מלוה ודאי נאמן, דליכא למימר ביה מאי דאיתמר עליה רב זביד ורב עירי לא סבירא להו הא דרב

יהודה מאי טעמא שטרא כיון דלגוביינא קאי מזהר זהיר ביה והאי מכבש הוא דכבשיה, חדא דמחמש ואילך לאו לגוביינא קאי דמשכנתא דסורא היא, ועוד דמשום חשדא דדילמא כבשיה לא מפקינן מיניה דמלוה מאי דאכל, אלא בסוף שלש באו וכך פרש"י ז"ל, וארעא אף על גב דמעיקרא ודאי הוות ממשכנא, בחזקת בעליה עומדת לכולהו ספיקא דאיתמר התם בסמוך, ואפילו הכי מהני מגו לאוקומה ברשותא דמלוה מספיקא ולאפוקי פירי מרשותיה דלוה דהוא מארה ודאי, ואין מגו להוציא ממון יותר מזה.

ועיינא טובא בהך שמעתא, ומשמע לי דהכי פירושא דהך שטרא לא מקיימא בבי דינא באשרתא, וכי אתא לבי דינא א"ל האי שטרא זייפא ממש הוא אי נמי שטר אמנה, גחין ואמר ליה לרבה אין זייפא הוא. כלומר שטר אמנה הוא ומיהו שטר מעליא הוה לי. ואמר רבה מה לי לשקר אי בעי אמר שטרא מעליא הוא ומקיים לה בסהדי. כלומר אם יכול לקיימו נאמן במגו ואם אין עדים מצויין לקיימו ודאי אינו נאמן דהא ליכא מגו. ואמר ליה רב יוסף אמאי קא סמכת אהאי שטרא האי שטרא חספא בעלמא הוא דהא אינו מקיים, וכל זמן שלא נתקיים הרי הוא כחרס ואפילו אמר לויתי ופרעתי, דמאן משוי ליה שטרא לזה הא אמר פרעתי, ואם תאמר הרי היה יכול לקיימו, כל זמן שלא נתקיים כחרס הוא ועכשיו אין בית דין נזקקין לו שיקיימו ויהא אחר כן נאמן במגו, שהרי הודה שהוא כחרס הנשבר והיאך בית דין נזקקין לקיים החרס כדי להאמינו לזה בדין מגו, הרי זה שהקדים טענותיו טפש והפסיד. ונסתפק לבעלי הגמ' דין זה ואמרו שלא לעשות בו מעשה אלא היכא דקיימא תיקום. ובהלכות נמי בדלא מקויים העמידה ומשום דאי בעי מצי לקיומיה בבי דינא. והאי דאמרינן בפרק הכותב (פ"ז ב') גבי פוחתת כתובתה אמאי קא סמכת אהאי שטרא האי שטרא חספא בעלמא הוא. ההוא נמי בכי האי גונא הוא ואליבא דהילכתא מקשינן, אי נמי אליבא דכולי עלמא קושיא, דקא סלקא דעתך דאמרה כתובתי מזוייפת היא ואין עדים מצויין לקיימה דליכא מגו, ואוקימנא באמנה בינו לבינה ולא בעי לאוקומה במקויימת ופוחתת ממש דעבדו סהדי שקרא. וזה הפירוש בדין הזה נכון בעיני ועולה כהוגן.

חדושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף לב עמוד א

ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ארעא א"ל מינך זבינתה והא שטרא, בדאית ליה למערער עידי אבות מדאיצטריך ליה להאי למימר ליה הא שטרא ומחזיק לית ליה עידי חזקה מדאיצטריך לאיסתיועי משטרא: ולבסוף גחין ולחיש ליה לרבה וא"ל אין שטרא זייפא הוא, ופרשו הגאונים ז"ל שטרא זייפא כגון שטר אמנה א"נ שטר פסים דאיכתיב מיהא מדעתיה דמוכר דבכי הא הוא דאמר רבה מה לי לשקר אי בעי אמר שטרא מעליא הוא, אבל אי קא מודה דשטרא זייפא הוא לגמרי דצייריה ציורי לא, והביאו ראייה מדמיית עלה עובדא דההוא ערבא דשטרא מעליא הוה אלא דאיפסיל ממקום אחר, ולא ידעתי מה בין זו לזו דמ"מ כל עצמנו אינו אלא מחמת מגו ומה לי שטר פסים מה לי צייריה ציורי זיל הכא ושטרא פסילא ואיכא מגו זיל הכא ושטרא פסילא ואיכא מגו, ור"ש ז"ל כן פירשה אפי' בדצייריה ציורי:

א"ל רב יוסף אמאי קא סמכת אהאי שטרא האי שטרא חספא בעלמא הוא, איכא למידק מ"ט דר"י דהא טעמא דמגו טעמא רבה הוא, וכל מגו אטענה דלאו קושטא מסמכין ליה, מגו דאי בעי אמר מינך זבינתה ומהימן כי א"ל קמאי דידי זבנה מינך מהימן אף על גב דטעמא דמינך זבינתה טענה דלאו קושטא וכן כולם, והרב אבן מגש ז"ל פי' דר"י סבר דמגו לאפוקי ממונא לא אמרי' והילכך בין בארעא בין בזוזי אפוקי ממונא הוא, דארעא נמי אף על גב דהאי קאי בגווה כיון דאית ליה למערער סהדי דאבהתא בחזקת מרא קיימא ומגו לאפוקי ממונא לא אמרי' ורבה סבר דאפי' לאפוקי ממונא אמרי', ואתא רב אידי בר אבין ופסק כרבה בארעא דלאו לאפוקי ממונא הוא כיון דקאי בגווה ואית ליה מגו, אבל בזוזי לא דאפוקי ממונא הוא ואף על גב דשטרא בידיה משום דאכתי צריך גוביינא, ולדבריו הא דאמרי' בכולי' פרקין מגו אפי' בארעא ה"מ היכא דאחזיק בה תלת שנין דבהכי נפקא ליה מחזקתיה דמוכר וקמה לה בחזקתיה דלוקח וכדאמרי' בריש פירקין למאן דיליף לה משור המועד, וגמרינן להא מילתא דלא אמרי' מגו לאפוקי ממונא מדתנן שנים אוחזין בטלית זה אומר כולה שלי וזה אומר חציה שלי זה ישבע שאין לו בה פחות משלשה חלקים וזה ישבע שאין לו בה פחות מרביע זה נוטל שלשה חלקים וזה נוטל רביע, ואמאי ליהמניה להאי דאמר חציה שלי מגו דאי בעי אמר כולה שלי ויטול חציה בשבועה, ואי קשיא לך הא דאמרי' בשבועות פ' שבועת הדיינין (מ"ב א') ההוא דא"ל לחבריה הב לי מאה זוזי דמסיקנא בך והא שטרא א"ל ולא פרעתיך א"ל הנהו סיטראי נינהו ואסיקנא דאי ליכא סהדי לא אתרע שטרא ונאמן משום מגו דאי בעי אמר לא היו דברים מעולם ומגבינן ביה, י"ל דהתם לאו אפוקי ממונא הוא, דאמנה שהוא תפוס טעין האי דסטראי נינהו והאי שטרא לא איפרעא כלל והילכך אין נאמנותו של זה על מנה שבשטר אלא על מנה שהוא תפוש:

ויש מקשים לפי' זה דאם איתא רבה מי פליג אמתני' דשנים אוחזין, וי"ל לפי פירוש זה דרבה לא פליג בהא, דלדידיה נמי לאפוקי ממונא לא אמרי', אלא דס"ל דארעא כיון דהאי קאי בגווה לאוקומי הוא, וזוזי נמי כיון דטעין מעיקרא הא שטרא ואלו שתיק וקאי בטענתיה קמייטא גבי לה השתא נמי לאו מגו לאפוקי ממונא חשבי' ליה, דהא מעיקרא הכי טעין, ולא אמרי' מגו לאפוקי ממונא לא אמרי' אלא היכא דאיהו לא טעין כלל דהשתא הוא דאמרי' כיון דלא טעין אף על גב דמצי טעין כיון דאפוקי ממונא הוא לא אמרי', א"נ קסבר רבה כיון דשטרא בידיה ומקיים ליה כמאן דמוחזק דמי, ואלא

מיהו ממקום שבאו ליסמך בסברא זו דמגו לאפוקי ממונא לא אמרינן מההיא דשנים אוחזין לאו ראייה היא, דלא אמרי' מגו אלא במה שהוא תובע, שאלו היה לו טענה יפה מזו במחצית שהוא תובע שע"י אותה טענה היה נאמן ליטול כל אותו המחצית שהוא תובע גם בטענה זו נאמין אותו, אבל לומר נאמין אותו במה שהוא תובע מגו דאי בעי תבע טפי, בכי הא לא אמרי':

ובין כך ובין כך שמעתין לא מתוקמא שפיר בהכין, דאם איתא רב יוסף הכין הו"ל למימר מגו לאפוקי ממונא לא אמרינן, דמלישנא דקאמר אמאי קא סמכת אהאי שטרא האי שטרא חספא בעלמא הוא משמע דכל עצמו בריעותא דהאי שטרא תלי לה ולא במגו לאפוקי ממונא, והפי' הנכון שראיתי בשמועה זו הוא מה שפי' הרמב"ן נ"ר דשטר זה לא נתקיים עדיין אלא שהיה אומר שיש לו עדים לקיימו ואפ"ה קאמר רבה דנזקקין לו לקיימו ונאמן משום מגו, וא"ל רב יוסף האי שטרא חספא בעלמא הוא והיאך נזקק לקיים חספא בעלמא, ואף על פי שאילו שתק זה עד שקיים שטרו ואמר כן נאמן, עכשיו שקדם והודה הרי זה זריז ונפסד, ואתא רב דימי ופסק כרבה בארעא דכיון דקאי בגווה נזקקין לו לקיימו כדי שלא נוציא אותו מן הקרקע שהוא עומד בתוכו אבל בזוזי דקיימי בידיא דלוה לא, ומה ששינוי בברייתא האוכל את השדה מחמת אונס ונמצאת אונס פסולה חזקתו בטלה התם הוא דנמצאת פסולה בעדים דמגו במקום עדים לא אמרי' אבל הכא דאינה פסולה אלא מפיו אמרי' בה מגו, עוד נ"ל דהתם דכל עצמו אינו אוכל את השדה אלא מחמת שטר זה שבשטר זה קנאו והלכך אם שטר המקח בטל גם החזקה בטלה:

קובץ שיטות קמאי מסכת בבא בתרא דף לב עמוד ב

ההוא דא"ל לחבריה מאי בעית בהאי ארעא א"ל מינך זבנת' והא שטרא א"ל שטרא זייפא הוא. פי' ר"ש זצ"ל, זייפא ממש וכגון שכיון לזייף החתימות עד שהיא מתקיימת, שאם לא נתקיים בחותמיו לא הוי קאמר רבא מגו דאי בעי אמר שטרא מעליא הוא. ורב האי גאון זצ"ל, פי' משמי' דרבוותא, שטרא זייפא לאו דציורי ציירה, אלא שטר אמנה והלה מודה דכתבה ניהלה באמנה ונתבטל, וזה טוען אף על פי שזו שטרא באמנה נתתו לי, אח"כ זבנת לארעא כתבת' לי שטרא מעליא, והא ודאי אי הוה בעי האי דנקט לקיומי, ה"מ לקיים לי'.

[חדושי רבינו יונה].

רא"ש מסכת בבא בתרא פרק ג סימן יב

יב ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעי' בהאי ארעא אמר ליה מינך זבנתה והא שטרא [דף לב ע"ב] א"ל האי שטרא זייפא הוא רב האי גאון ז"ל פירש וכן ר"ח וכן כתב רב אלפס דלא שטרא זייפא ממש קאמר אלא שטר אמנה הוא דאי בעי אמר שטר מעליא הוא מצי אמר ומצי לקיומיה בבי דינא ומ"ה מוקמינן ליה לארעא בידיה אבל שטרא זייפא ממש מודה רבה דחספא בעלמא הוא ולא אמר ביה מה לי לשקר ורשב"ם פירש דה"ה נמי שטרא זייפא ממש ומצי לקיומיה ע"י העדים שחתמו לו שקר וגם הם יקיימוהו או הוא בעצמו זייף אותו עד שהעדים סבורים שהוא חתימת ידם ומסתבר טעמא דשטר אמנה פסול כמו שטר מזויף וכשאמר שטר אמנה הוא אומר רבה אם יקיימונו נאמן לומר שטר מעליא הוה לי ואירכס במיגו דאי בעי אומר שטר מעליא. דבלא קיום לא מזכי ליה רבה כיון דקאמר איך שטרא זייפא הוא ואף על גב דמודה שכתבו נאמן לומר שטר אמנה הוא במיגו דמזויף כל כמה דלא קיימיה וכיון דקיימיה אפילו מזויף ממש נמי. גחין ולחיש לרבה ואמר אין שטרא זייפא הוא אבל שטר מעליא הוה לי ואירכס ואמינא אינקט מיהת בידי שטרא כל דהו אמר רבה מה לו לשקר אי בעי אמר שטר מעליא הוא. א"ל רב יוסף אמאי קסמכת אהאי שטרא האי שטרא חספא בעלמא הוא. פירש רשב"ם ולא דמי לשאר מיגו שבגמרא ששתי הטענות יכולות להיות אמת אותה שטוען ואותה שיכול לטעון אבל הכא הוי כמיגו במקום עדים דכל כחו וחזקתו בקרקע זו ע"י שטר זה והרי הודה שהוא פסול ואילו היו מעידים עדים שהוא פסול לא אמרינן מיגו וה"ה נמי כיון שהודה. ודעת רשב"ם דמחשב ממך זבנתה והא שטרא חד טענה כיון דאין לו כח בקרקע כי אם ע"י השטר ואותה טענה נתבטלה בהודאתו כאילו עדים מבטלין אותה. ודמי לעובדא דלעיל זה אומר של אבותיו דלא מהימן למימר של אבותיו במיגו דאי בעי אמר מינך זבינתא ואכלית שני חזקה כיון דאיכא לאידך עדים שהיתה של אבותיו. וליתא להאי טעמא דעיקר טענתו היינו הא דקאמר מינך זבינתא והשטר אינו כי אם לראיה בעלמא וטענתו יכול לקיים במאי דקאמר שטרא מעליא הוא או בטענה אחרת ע"י מיגו ואין הודאתו מכחשת טענתו כלל דהוה ליה למימר מיגו:

נימוקי יוסף מסכת בבא בתרא דף טז עמוד ב

שטרא זייפא הוא. כלומר שהיה אמנה שכתב לו שטר מכירה זו אם מפני שצריך מעות ובוטח בו ומאמינו שאם לא יצטרך יחזיר לו השטר וכתב הריא"ף ז"ל פרשי רבנן דהאי שטר זייפא לא ציורי ציירה דבכה"ג אפילו רבה מודה דלא אמרינן מגו ואפשר כדפי' הר"ש דציירה יפה עד שהם סבורים שהיא חתימת ידם אמרינן שפיר מגו אי בעי אמר ליה שטרא מעליא הוא שהרי קיימו א"כ ניהמניה במאי דאמר שטר היה לי ואירכס וחשיב ליה רבה כהחזק באותו קרקע אף

על גב דלא דר בי' שני חזקה כיון דאית ליה שטר שראוי להאמינו ומגו לאוקומי ממונא הוא ורב יוסף סבר כיון שהודה ששטר זייפא הוא נתבטלה זכותו וחזקה שלו בממון זה הילכך הוי מגו לאפוקי ממונא ולא אמרינן [כך פי' התוס'] וכ' הר"ש ז"ל דהאי מגו לא דמי למגו דעלמא דהתם שתי הטענות אפשר שיהיו אמת אבל כאן דומה למגו במקום עדים כיון שהבעל דין מודה ונראה דלפי' הר"ש ז"ל אפילו לאוקומי ממונא לא חשיב האי מגו דאע"ג דאמרינן מגו כי האי דלקמן [דף לו א] מגו דאי בעי אמר מינך זבינתה דמדאמר מפלוני משמע ולא מינך מ"מ האי דמי טפי למגו במקום עדים כיון שהודה ממש בפניו אבל הרב ר' יוסף הלוי ז"ל כתב דמגו חשוב הוא ככל מגו דעלמא אלא דלאפוקי ממונא לא אמרינן מגו ופסק תלמודא דכיון דארעא קיימא ברשותיה דהאי אוקמי ממונא ברשותיה חשבינן ליה ונאמן משום האי מגו והוא ליה אידך כמוציא מחבירו דספיקא לן הילכתא כמאן הלכך פסקינן הכא כרבה ובזוזי כרב יוסף:

רי"ף מסכת בבא בתרא דף טז עמוד ב

הוא דא"ל לחבריה מאי בעית בהאי ארעא א"ל מינך זבינתה והא * שטרא [דף ל"ב ע"ב] א"ל שטרא זייפא הוא גחין לחיש ליה לרבה אין זייפא הוא אלא מיהו שטרא מעליא הוה לי ואירכס ואמינא אינקוט האי בידאי כל דהו אמר רבה **מה** לו לשקר

רמב"ם הלכות טוען ונטען פרק טו הלכה ט

הביא המערער עדים שזו השדה שלו וזה שבתוכה טוען ממך לקחתיה והרי שטרי והוציא שטר מקויים טען המערער שהוא מזוייף והודה בעל השטר ואמר כן הוא אבל היה לי שטר כשר ואבד ולקחתי זה שבידי כדי לאיים עליו שיודה שמכר לי באמת, הואיל ואילו רצה היה אומר בשטרו שהרי מקויים הוא הרי זה ט נאמן ואין מוציאין את השדה מתחת ידו וישבע היסת.

יד רמ"ה מסכת בבא בתרא דף לב עמוד א

(מז) ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ארעא. א"ל מינך זבינתה והא שטרא א"ל תובע שטרא זיפא הוא. גחין מאריה שטרא לחיש ליה לרבה א"ל אין שטרא זיפא הוא. מיהו שטרא מעליא הוה לי ואירכס ואמינא אנקוט מיהת בידי כל דהוא. אמר רבה מה לי לשקר אי בעי אמר שטרא מעליא הוא. א"ל רב יוסף אמאי קא סמכת האי שטרא האי שטרא חספא בעלמא הוא. וקימא לן כרבה, דהא איפסיקא הילכתא בהדיא לקמן כותיה בארעא היכא דקימא תיקום. ודוקא היכא דיכיל מארי שטרא לקיומי בבי דינא, כגון שטר אמנה וכיוצא בו. אבל שטרא זיפא דציריה מארי ציוריה. לא מיבעיא היכא דלא יכיל לקיומיה בבי דינא ולא כלום הוא, דהא לא שייך ביה מה לי לשקר. אלא אפילו היכא דיכיל לקיומיה בבי דינא, מחמת דטרך לזיופי חתמות ידא דסהדי עד דדמיא לחתמות ידיהו דהוה איפשר ליה לקיומיה מכתב ידן היוצא ממקום אחר, לא אמרינן מה לי לשקר. דכי שייך מה לי לשקר היכא דאיכא למימר דקושטא קא טעין ולא משקר, אבל בשטרא דאתברר דשקר מריה וזיפיה כי היכי דליהמניה, מאי מה לי לשקר איכא הא אנן סהדי דשקר. ועוד אם כן מצינו חוטא נשכר, וסוגיין בכליה תלמודין דלא מצינו חוטא נשכר. ועוד דלא עדיף הא דינא מההיא דאמרינן בפרק אלו נערות (כתובות דף ל"ו ע"ב) האי שטרא ריעא דלא מגבינן ביה, מטעמא דכיון דמהדר אזיופי זיופי זייף, וכל שכן הכא דכיון דטרך וזיף שטרא להימוניה כ"ש דמזיף טענתיה להימוניה.

בית הבחירה למאירי מסכת בבא בתרא דף לב עמוד ב

הרי שהיה מחזיק בקרקע ובא המערער בתוך שלש וטען עליה שהיא שלו בעדי אבות וטען המחזיק שממנו לקחה ואף על פי שלא דר בה שני חזקה מ"מ שטר יש לו והוציא שטר מקחו ובית דין רואין בו שאפשר לו לקיימו כהלכתו בלא שום פקפוק או שכבר קיימו כהלכתו וטען המערער ששטר זה מזוייף הוא ר"ל שלא עשאו אלא דרך אמנה והברחה ובא המחזיק והודה שזהו שטר אמנה אלא שאחר אמנה זו כתב לו שטר מכר גמור ואבד הימנו ומתוך שראה שאבד שטר האמתי החזיק בזה של אמנה אין מוציאין את המחזיק מחזקתו שהרי היה יכול לטעון ששטר אמתי היה ומה לו לשקר ואף על פי שיש לפקפק בה שבמה לי לשקר דעלמא אפשר שטענתו אמתית ואנו דנין ודאי אמת הוא טוען שהרי היה יכול לטעון כן אבל זה כבר הוא מודה בזיפיה והרי זה כמה לי לשקר במקום עדים מ"מ דנין בה דין מגו הואיל ושטר זה נתן ליכתב ומעמידין את הקרקע בחזקתו טען המערער שהוא שטר מזוייף ושלא נעשה מעולם אלא זה הוא שכתבו וזיף חתימת העדים בידו או שהחתיים עדים שקרים יש אומרים שאם נתקיים השטר מ"מ דנין בה כדין זה ויש חולקין בדבר מפני שכל כיוצא בזה מתירא הוא שמא ידקדקו בית דין בכתיבה על ידי טענתו של זה או יחזרו אחר העדים ויתברר להם הענין ואין כאן מה לי לשקר וכזה ראוי לדון אלא שלבי נוקפי בה מצד שלדעתי סוגית השמועה מוכחת כראשונה שנראה ממנה שהשטר האמתי היה מקודם זה וכמו שאמר שטרא מעליא הוה לי ואירכס ואמינא אינקוט בידי כל דהו נראה שמחמת שאבד שטרו האמתי הוא משתדל להיות בידו שטר כל דהו אלא שמ"מ ראוי לדון כן בכל שטר

שלא ניתן ליכתב שלא יהא חוטא נשכר מ"מ אם דר שם שני חזקה על כל פנים זכה בדין אף על פי שבא מכח השטר הרי זה כמי שאמר שטר היה בידי ואבד והרי החזקתי:

תוספות מסכת כתובות דף יט עמוד א ד"ה מודה בשטר

מודה בשטר שכתבו א"צ לקיימו - וא"ת ומ"ט לא מהימן במגו דאי בעי אמר מזויף וי"ל דשמא ירא לוח לומר מזויף פן יכחישוהו וליכא מגו ופירש הקונט' במקום אחר דטעמא משום דדבר תורה א"צ קיום דעדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן בב"ד ורבנן הוא דאצרכוהו קיום כי טעין מזויף הוא אבל בשאר טענות כגון פרוע הוא לא הצריכוהו קיום וכן נראה לר"י אבל אין לפרש דלא מהימן במגו לומר פרוע הוא משום דאי פרעיה שטרא בידיה מאי בעי דהא כי טעין נמי אמנה הוא מסקינן בסמוך אמילתיה דרב דלא מהימן והתם לא שייך האי טעמא.

תוספות מסכת כתובות דף כה עמוד ב ד"ה הרי שאמר

הרי שאמר בני זה וכהן הוא - מדנקט בני זה וכהן הוא משמע שאינו ידוע לנו אם הוא בנו והוא בא להעיד שהוא בנו ושהוא כהן שאינו בן גרושה דאי ידוע לנו שהוא בנו הוה ליה למינקט בני זה כהן בלא וי"ו ותימה א"כ יהא נאמן לכולי עלמא לתרומה וליוחסין במגו דאי בעי אמר אינו בנו וי"ל דאע"ג דאיכא מגו לא מהימן לדבריו קרוב הוא כדאמרינן בהחולץ (יבמות דף מז. ושם) לדברך כותי אתה ואין עדות לכותי ואין אדם נאמן לפסול את בנו ואף על גב דרבי קאמר בסמוך אני מאמינו להאכילו בתרומה שהרי בידו להאכילו בתרומה אלמא אף על גב דקרוב הוא לדבריו נאמן במגו התם ודאי מהימנין ליה משום דאית ליה מגו אפי' ידעינן שהוא בנו אבל האי מגו אי הוה ידעינן שהוא בנו ליכא מגו.

ר"ן (על הרי"ף) מסכת קידושין דף כז עמוד ב

לנישואין הימניה רחמנא. אם נערה היא או קטנה אבל בבוגרת לא אשתעי קרא דנערה כתיב הלכך לא מהימן כלל משגדלה אבל בשבויה לא הימניה רחמנא כלל ואם תאמר להימניה כי אמר נשבית מגו דאי בעי אמר קדשתיה בביאה לפסול לה דמפסלה נמי מכהונה ומתרומה ומהימן בהכי דהא בנשואין הימניה רחמנא לאו קושיא היא דבקדושי ביאת איסור לא אשכחן דהימניה והכי מוכח להדיא בירושלמי [בפירקן הלכה ח] קדשתיה לא' מכל הפסולין לה נאמן הבעלתיה לא' מכל הפסולין לה אינו נאמן ואכתי קשיא נהימניה בשבויה מגו דאי בעי אמר קדשתיה וגרשתיה דמהימן ופסיל לה מכהונה יש לומר דמגו לחצי טענה לא אמרינן והכא חצי טענה הוא לפי שעכשיו הוא רוצה לפסולה בין לענין תרומה בין לענין כהונה וכי אמר גרשתיה לא פסיל לה אלא לכהונה וכ"ת תינח בת כהן בת ישראל מאי איכא למימר שהרי כל כך הוא פוסל אותה כשאמר קדשתיה וגרשתיה כאילו אמר נשבית ואילו תנא פסיק ותני אינו נאמן נ"ל דהיינו טעמא משום דכיון דבנשבית פוגם אותה יותר שאילו היתה בת כהן היתה פסולה מן התרומה ובקדשתיה וגרשתיה אינו פוגם אותה כל כך מש"ה אפילו בבת ישראל אינו נאמן ואחרים אמרו דכיון דמה שהאמינה תורה לאב חדוש הוא שהרי לא היה ראוי להיות נאמן יותר מעד אחד דעלמא דיינו שנאמין אותו באותה טענה עצמה אבל אין אומרים מגו מחמת דאין לנו בו אלא חדושו בלבד:

חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף קלד עמוד ב

מפני מה אמרו זה בני נאמן הואיל ובידו לגרשה. וקשיא היכי מהימנינן ליה משום גרושין דהא אי מגרש לה אסורה לכהן ועכשיו אתה מאמינו שיש לו בנים ומתירה אף לכהן, ועוד אפילו לישראל נמי לא הוה לן למישרי לפי מה שאנו סבורין דמגו לחצי טענה לא אמרינן כמו שפירשתי בפ' חזקת הבתים (ל"ג ב'), ואיכא למימר התם היינו טעמא דכיון דאיהו לטענה זו מתכוין אין אומרינן מגו לחציה, וכאן נמי אין מאמינין אותו לחצאין אלא נאמן לגמרי דאיהו לא איכפת ליה לבעל אם אינה נשאת לכהן והיה לו לגרשה כדי שלא תזקק ליבם ותנשא לישראל, וכשבאין לפנינו על כרחינו אנו מאמינין אותו שאינה זקוקה ליבם זה, וכיון שהותרה הותרה שאם אינה זקוקה ליבם מפני טענה זו שטען מותרת אף לכהן.

שלטי הגבורים מסכת בבא בתרא דף סא עמוד ב

א כתב ריא"ז ומז"ה ביאר שאינו נאמן להתירה אלא לישראל שיכול להתירה לו בגיטו אבל לא לכהן שאינו יוכל להתירה לו בגיטו:

חדושי הרמב"ן מסכת בבא מציעא דף ב עמוד א

האומר חציה שלי ישבע שאין לו בה פחות מרביע. איכא דקשיא ליה ולישתבע ולישקול חציה מגו דאי בעי אמר כולה שלי ויש לו חציה בשבועה, כדאשכחן (ב"ב ע' ב') גבי שטר כיס היוצא על היתומים דנאמן בשבועה ומשום מיגו, וניחא ליה כיון שזה תופס ועומד וזה תופס ועומד אין זה מוציא מיד חברו משום מיגו, ומכאן יש לו ראייה שאין אומרים מיגו לאפוקי ממונא אלא לאוקומי ממונא ברשותא דמריה. וזו אינה ראייה דכי אמר כולה שלי הא לא שקיל אלא חצי מה שהוא

טוען אף האומר חציה שלי אין לו אלא חצי מה שהוא טוען, שאם אתה אומר יש לו הכל יותר אתה מאמינו בטענה זו ממה שאתה מאמינו באותה טענה של כולה שלי, ומה שזה מודה לו הרי הוא כאלו חלק אותו חצי וכבר נטלו, והיאך תאמר מיגו שהיה זה יכול לתבוע ממנו גלימא שלו נאמין אותו כשהוא טוען בטלית אחר הרי בטענת חצי זה אין לו דרך ליטול אותה לגמרי, אלא שורת הדין כך היא לעולם אינו נוטל אלא חצי טענתו בלבד, והדין שאמרו שאין אומרים מיגו לאפוקי ממונא אפשר הוא אבל יש לי לדקדק עליו ובפ' חזקת הבתים (ל"ב ב') יתבאר בס"ד.

תוספות מסכת כתובות דף כג עמוד ב ד"ה שתי נשים

שתי נשים שנשבו - אומר ר"י דלא גרסינן זאת אומרת נשביתי וטהורה אני כו' אלא זאת אומרת טהורה אני דהא בדאיכא עדים שנשבו איירי ומיהו יש לקיים הגירסא דאיירי דאינהו לא ידעי דאיכא עדים ואשמועינן דאפילו הכי לא מהימני

תוספות מסכת בבא מציעא דף ג עמוד א ד"ה מפני מה

מפני מה אמרה תורה כו' - פי' יהא נאמן במגו דאי בעי כופר הכל או נילף מהכא דלא נימא מגו בעלמא ומשני דאין זה מגו דאין אדם מעיז פניו לכפור הכל הואיל וחבירו מכיר בשקרו אבל במקום שיכול להעיז כגון בבנו ואמר מנה לאביך בידי והאכלתיו פרס נאמן במגו דאי בעי כפר הכל כדאיתא פ"ב דכתובות (דף יח. ושם)

חדושי הרמב"ן מסכת בבא מציעא דף ג עמוד א

חזקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו. פי' אין אדם מעיז פניו בחברו לכפור בו במה שהלה יודע שהוא משקר בין במפקיד בין במלוה אינו מעיז שלא כדברי רש"י ז"ל כמו שכתבתי במסכת שבועות (מ"ב ב'), ואי קשיא לך הא דאמרין מגו בכי האי גוונא כי ההוא דהנהו עיזי דאכלן חושלא בנהרדעא (ב"ב ל"ו א') דמהימן לטעון עד כדי דמיהן מגו דאי בעי אמר לקוחין הם בידי, ואף על גב דכי אמר לקוחין הם בידי ידע האיך דמשקר והשתא לא ידע. ותירוצא דהך קושיא דכי אמרינן התם ההוא מגו לאיפטורי ממונא, אבל לא אלים לאיפטורי משבועה כי היכי דלא מהני האי מגו לאיפטורי משבועה דמקצת, דכי אמרינן חזקה אין אדם מעיז פניו לאו למעקר טענה דכופר בכל לגמרי קאמרין אלא לומר דכל כי האי מגו לא מיפטר בלא שבועה דחשיד לן דילמא משום דאינו מעיז הוא ורמינן עליה שבועה כי היכי דלודי, ומאי נאמן דאמרין התם נאמן בשבועה כעין דאורייתא וכן כתבו כל הגאונים ז"ל. ועיקר דבר זה כתבתי במסכת שבועות והוא דבר נכון וברור אלא שאין זה מקומו להאריך יותר מזה.

רמב"ם הלכות שכירות פרק ב הלכה ח

כדרך שתקנו חכמים משיכה בלקוחות כך תקנו משיכה בשומרין, האומר לחבירו שמור לי זה ואמר לו הנח לפני הרי זה ש"ח, אמר לו הנח לפניך או הנח סתם או שאמר לו הרי הבית לפניך אינו לא ש"ח ולא שומר שכר ואינו חייב שבועה כלל אבל ה מחרים על מי שלקח הפקדון שלו ולא יחזירו לבעליו וכן כל כיוצא בזה, * אחד המפקיד או המשאיל או המשכיר את חבירו בעדים או שלא בעדים דין אחד יש להן כיון שהודה זה מפי עצמו ששמר לו או ששאל ממנו הרי זה נשבע שבועת השומרין שאין אומרים מיגו לפוטרו משבועה אלא לפוטרו מלשלם, אפילו היה הדבר השאל או המופקד או המושכר שוה פרוטה הרי זה השומר נשבע עליו * ואין אחד מן השומרים ו צריך להודייה במקצת.

מגיד משנה הלכות שכירות פרק ב הלכה ח

אבל מה שכתב רבינו שאין אומרין מיגו לפוטרו משבועה. והכוונה בשום מקום בעולם אין מיגו פוטר משבועה. זה דעת ר"ח ז"ל והרב אבן מיגש ז"ל וזה דעת רבינו מאיר הלוי ז"ל. אבל יש מהמפרשים ז"ל שנחלק עליהן ואומרין שבמקומות אחרים חוץ משבועת השומרין אמרינן מיגו לאפטורי משבועה והדברים עתיקים:

רמב"ם הלכות טוען ונטען פרק ו הלכה א

בעלי דינין שבאו לבית דין טען האחד ואמר מנה יש לי אצל זה שהלוייתיו או שהפקדתי אצלו או שגזל ממני, או שיש לי אצלו בשכר וכן כל כיוצא בזה, והשיב הנטען ואמר איני חייב כלום, או אין לך בידי כלום, או שקר אתה טוען, אין זו תשובה נכונה אלא אומרים בית דין לנטען השב על טענתו ופרש א התשובה כמו שפירש זה טענתו ואמור אם לוית ממנו אם לא לוית, הפקיד אצלך או לא הפקיד, גזלתו או לא גזלתו, שכרתו או לא שכרתו, וכן שאר הטענות, ומפני מה אין מקבלים ממנו תשובה זו, שמא טועה הוא בדעתו ויבא להשבע על שקר שהרי אפשר שהלוהו כמו שטען והחזיר זה את החוב לבנו או לאשתו או שנתן לו במתנה כנגד החוב וידמה בדעתו שנפטר מן החוב, לפיכך אומרים לו היאך תאמר איני חייב כלום שמא אתה מתחייב מן הדין לשלם ואין אתה יודע אלא הודע לדיינין פירוש הדברים והם יודיעוך אם אתה חייב או אין אתה חייב, ואפילו היה חכם גדול אומרים לו אין לך הפסד שתשיב על טענתו ותודיענו כיצד אין אתה חייב לו

מפני שלא היו דברים מעולם או מפני שהיו והחזרת לו שהרי אנו דנין במתוך שיכול לומר בכל מקום. וכן אם טען הטוען ואמר זה חייב לי מנה, או מנה יש לי אצלו, אומרים לו מאי זה פנים, הלויית אותו, או הפקדת אצלו, או הזיק ממונך, אמור היאך נתחייב לך שהרי אפשר שידמה לו שהוא חייב לו והוא אינו חייב כגון שחשדו שגנבו או שאמר לו שאתן לך מנה וכיוצא בזה, הרי שטען עליו שהלוהו מנה והשיב זה ואמר לו לא היו דברים מעולם ואחר ב כך הביא הטוען עדים שהלוהו בפניהם וחזר הנטען ואמר כן היה ולויתי ופרעתי אין מקבלין ממנו אלא הוחזק ג כפרן ד ומשלם, אבל אם השיב איני חייב או אין לך בידי כלום או שקר אתה טוען וכן כל כיוצא בזה והלך התובע והביא עדים שהלוהו בפניהם ואמר (הנתבע) כן היה אבל החזרתי לו פקדונו או פרעתי חובו לא הוחזק ה כפרן ונשבע היסת ונפטר.